

ANN-MARI HÄGGMAN

FINLANDSSVENSKA AMERIKA- EMIGRANTERS MUSIK

FINLANDS SVENSKA FOLKMUSIKINSTITUT inledde 1993 ett forskningsprojekt kring de finlandssvenska emigranternas musikkultur och musikens roll i identitetsbygget i Amerika. Till grund för undersökningen lades det material som tidigare fanns insamlat i traditionsarkiven, främst i Svenska litteratursällskapets Folkkultursarkiv i Helsingfors, för vars räkning artikelförfattaren på 1970-talet tillvaratagit uppgifter om emigrationen till Amerika. Under åren 1993 och 1995 företog folkmusikinstitutet två insamlingsresor till emigranter på östkusten (1993) och västkusten (1995). Enligt planerna skall en kompletterande insamlingsexpedition göras våren 2002, då också emigranter och emigrantättlingar i Minnesota och Michigan skall besökas.

DEN STORA UTVANDRINGEN

Det var vid 1800-talets mitt som den stora utvandringen till Amerika började i de nordiska länderna. Utvandringen var som störst i slutet av 1800-talet, men den fortgick i stor skala långt in på 1900-talet. Under perioden 1866–1915 emigrerade ca 320 000 personer från Finland till Amerika. Av dem utgjorde finlandssvenskarna ungefär en femtedel. Det stora flertalet, närmare tre fjärde-

delar, av de finlandssvenska emigranterna kom från Österbotten. Också de åländska emigranternas antal var stort i förhållande till folkmängden på Åland.

De finlandssvenska emigranterna slog sig huvudsakligen ner i fyra regioner (1) på östkusten, från Philadelphia i söder till Boston i norr med det största antalet i staterna New York och Massachusetts (2) i Centralstaterna, i närheten av de stora insjöarna, huvudsakligen Michigan, Wisconsin, Minnesota, norra Illinois jämte några orter i Canada, (3) i Bergsstaterna, från Arizona i söder med det största antalet i Colorado, Montana och Utah, (4) på Västkusten, från södra Californien till British Columbia med det största antalet i staten Washington. En stor finlandssvensk bosättning uppstod också snart i Vancouver i Canada (Myhrman 1971:43).

Emigrationen inföll i en tid då samhället var i stark omvandling. Industrialiseringen som inleddes vid mitten av 1800-talet förändrade hela samhällsstrukturen. Det förde med sig en ökad rörlighet och samtidigt en växande urbanisering. Detta kommer givetvis också till synes i den musik som ljud såväl i hemlandet som i det nya landet.

Vi har många belägg för att emigranterna, när de reste iväg, sjöng mycket. Ofta höll man i hembyn en avskedstillställning för dem som skulle resa och i samband med den diktades avskedsvisor – det finns visor som diktats av emigranten själv och visor diktade av vänner och anhöriga. De behandlade det svåra i att skiljas, osäkerhet inför det okända och inneslöt välgångsönskningar. Vanligen reste flera ungdomar tillsammans och resan beledsagades av sång. Jag citerar en sagesman från Munsala i Österbotten: "Tiden fördrevs med sång – man började redan vid avfärden på tåget och vartefter det kom fler emigranter från olika stationer blev sången allt starkare". (SLS 990. Munsala.)

FARVÄL O MODER FINLAND

Vissamlingarna i traditionsarkiven upptar en mängd visor som rubricerats som "emigrantvisor". Sångarna själva kallade dem ofta "amerikavisor". Visorna täcker ett brett spektrum av sinsemellan mycket olikartade visor. Under 1800-talet

Emigrantens avsked.

Korpo, Killingholm.

Farväl, o moder Suomi, nu reser jag från dig, jag
tackar dig så hjärtat för att du förtrot mig. Det bröd du gav så
många, det var ej ofta nog, fast många har den varan, ja
ja, har den övernog.

Alva Mickelson
15. 6. 1923.

"Farväl o moder Suomi!" upptecknad av Greta Dahlström sommaren 1923 efter Alva Mickelson på Korpo, Killingholm. SLS 352.

och 1900-talets första decennier var det i våra bygder brukligt att händelser som ingripit i människornas liv, tankar och känslor kom till uttryck i sång. Det kunde gälla olyckliga kärlekshistorier, mord och olyckor, gripande livsöden o.d. När man diktade emigrantvisor anslöt man sig till denna diktartadition. Man använde samma stilmedel och man hämtade mönster och modeller ur andra nära till hands liggande visor, t.ex. avskeds- och flyttningsvisor, visor om lokala händelser, sjömansvisor, kärleksvisor och andliga sånger.

Många emigrantvisor formade sig till intressanta historiska dokument, därför att de tydligt ger uttryck för vad som rörde sig i tiden. Som mänskliga dokument är emigrantvisorna ofta gripande. Vi får veta vad som händer med en människa när hon bryter upp från sin hemvanda miljö för att söka lyckan i det okända. Mycket känslösa är i allmänhet de visor som behandlar avskedet

Omigrantens avsked.

1. Farväl o moder Suomi! Nu reser jag från dig
Jag tackar dig av hjärtat,
för att du förtrot mig.
Det bröd du gav så många,
det var ej ofta nog,
fast många har den varan,
ja, har den övernog.
2. I en av dina dalar, min sälla stöd engång,
där jag som barn har vandrat
i barnlek och sång.
Där har jag plöskat blommor,
där har jag plöskat bär.
Nej, ingen rik på jorden
kän bli mig lika kär.

från hemmet och de kära. En del visor har en direkt social funktion genom att de också tar ställning för emigrationen och redogör för de orsaker – missförhållanden – som ledde till emigration. Andra visor varnar för emigrationens besvikelser, några är direkta ångervisior. Själva emigrationen och överresans besvärigheter skildras i många visor. Slutligen finns det en mängd visor som ger uttryck för emigrantens anpassningssvårigheter i det nya landet och som skildrar förhållandena där.

Emigrantvisor har diktats överallt i våra bygder. Ibland kunde de få stor spridning, även om de händelser och personer som besjöngs i visan inte var kända i visans spridningsområde. En visa, som uppges vara författad av Tjockbon Henrik Westerback fick t.ex. spridning i hela svenska Österbotten. På 1970-talet har jag spelat in den på band på olika håll i trakterna mellan Vasa och Kristinestad men en uppteckning gjord av Mårten Thors i trakten kring Oravais 1892, visar att visan redan då var känd i stora delar av svenska Österbotten.

En visa vill jag sjunga,
 Som är alldeles ny,
 Den handlar om fem raska män
 Alltifrån Påskmark by.
 På året åttiåtta
 Den tjugosjätte maj
 Då reste vi från Finland
 Till vesterns nya land
 (SLS 28:323)

En av de mest spridda emigrantvisorna på svenskt område är "Vi sålde våra hemman". Den utkom i ca 40 skillingtrycksupplagor i Sverige – åtminstone en utkom i Helsingfors 1881 med titeln "Resan till Amerika". Visan förmodas vara författad av tegelslagaren Jan Jansson (f. 1811) från Karlskoga. Den skildrar stämningen och strapatserna under den långa överresan och sjungs för det mesta på en känd psalmmelodi. Flera andra emigrantvisor är diktade på samma meter och sjungs till samma melodi. En sådan är t.ex. "Farväl du, moder Svea", hos oss vanligen "Farväl, o moder Finland" eller "Farväl o moder Suomi.

JAG VAR JU BLOTT EN GREENHORN

Emigranterna hade naturligtvis med sig en egen repertoar av aktuella visor hemifrån, den tidens sjömansvisor och kärleksvisor. De kom väl till pass i det nya landet. Nya tillskott till den personliga repertoaren fick man av kamrater. Vishäften med sånger på svenska cirkulerade i Amerika på samma sätt som här (FKA band 1969:48; Jfr SLS 1761). Johannes Björkholm (f. i Petalax 1884) påbörjade sitt vishäfte i Reno, Nevada 1909. Det häftet upptar i stort sett samma visor som hans jämnåriga skrev här hemma. Ett ovanligt inslag utgör dock ett par emigrantvisor, t.ex. greenhornsvisan, som han långt senare, 1969, sjöng in på band.

1. Jag var en riktig grinhan
 förstod ej jes orr nå,
 när jag kom hit i landet
 på våren åttitvå,
 United stets ja kände
 ej till gunåss,
 Blått modersmålet kunde
 dett tala jag åkors.

3. I Kalifornias minor
 jag gräft har guld, jubet
 vid Floridas plantager'
 jag mången niger sett.
 Nu är jag baijgod jänke
 till både skäl och kropp
 ej någon säger till mig
 grinhan sjötapp.

(FMI 91:18)

Man kan tydligt se att perspektivet i emigrantvisorna förskjuts under emigrantepokens förlopp. I början handlar visorna om det förlovade landet Amerika,

Detta kort sände Petalaxynglingen Johannes Björkholm hem till sin syster Elsa i mars 1912. Gruppen består av österbottiska pojkar arbetande på en farm i Nevada. Björkholm står längst till vänster. FMI 91.

snart följer visor som berättar om förhållanden i det nya landet, om språksvårigheter, främlingskap och längtan hem. Emigrationen har givit en god grund för längtansfulla visor överhuvudtaget. De visor som uttrycker längtan till hemlandet, ligger tematiskt inte så långt från de frikyrkliga hemlandsvisorna från samma tid. Typexemplet bland visorna om längtan till hemmet och fosterjorden är "Barndomshemmet" med begynnelseorden "Där som sädesfälten böja sig för vinden ...". Dess engelska förlaga skrevs av en Paul Dresser 1899 (1858–1906) och är för övrigt använd som staten Indianas nationalsång (*On the Banks of the Wabash*). Den svenska texten, som är en bearbetning av en dansk, lanserades av Ernst Rolf och slog omedelbart (Jonsson 1981:15–16).

SÅNGKÖRER OCH SÅNGFESTER

Anders Myhrman har påpekat att de finlandssvenska immigranterna i Amerika hade en tendens att bilda landskaps- och sockenkolonier, dvs. att immigranter från ett visst landskap eller en viss kommun bosatte sig inom vissa områden eller på vissa orter i sådan mängd, att de utgjorde ett förhärskande antal bland landsmännen där (Myhrman 1971:52). På sådana orter utformades snart ett kulturliv, som mycket påminde om hemlandets.

På samma sätt som man i Finlands svenskbygder vid denna tid sammanslöt sig till föreningar engagerade sig också våra emigranter i föreningslivet. Under 1800-talets sista decennier och i början av 1900-talet tillkom en mängd nykterhets- och sjukhjälpsföreningar. År 1920 gick många av dessa samman i Runebergsorden, *Order of Runeberg*, vars mål till en början var att verka för nykterhet och ömsesidig hjälp vid sjukdoms- och olycksfall. Medlemsantalet nådde sin kulmen 1929 då Runebergsorden hade 8 500 medlemmar. Hösten 1970 uppgick antalet till något över 4 000. Runebergsorden har s.k. loger i olika distrikt, störst är logerna i det västra distriktet dvs. Vancouver, Portland, Eureka i Kalifornien och San Francisco.

Av de olika föreningarnas kulturella aktiviteter var sången och musiken de mest framträdande. I synnerhet sångkörer kom fort till stånd inom de flesta sammanslutningarna. I synnerhet två regioner har utmärkt sig, nämligen östkusten, området kring Greater New York och det nordvästra området, trakten kring Seattle.

År 1907 hölls den första "Nationalfesten" för de finlandssvenska emigranterna i New York och programmet upptog sång och musik, deklamation och sporttävlingar. Efter 1920-talets ingång började en mycket aktiv period i sång- och musiklivet bland de finlandssvenska immigranterna i New York. Det sammanhänger med att flera finlandssvenska ledargestalter på musikens område av olika orsaker kom att söka sig till Amerika, och snart samlades sångare och musikanter till körer och orkestrar. Nu började man också samlas till sångfester, där repertoaren i hög grad överensstämde med den som förekom vid de finlandssvenska sångfesterna i hemlandet. Sångfesterna inleddes vanligen med

"Vårt land", och förutom de vanliga fosterländska sångerna sjöngs också de s.k. "Bragesångerna" av vilka "Slumrande toner" var den mest uppburna. Festerna avslutades vanligen med "America".

INSPIRATÖRER OCH INNOVATÖRER

En som starkt bidrog till musiklivets uppsving på östkusten var folkskolläraren Uno Moring (1884–1937). I hemlandet hade han varit aktiv inom musiklivet i södra Österbotten där han varit verksam som lärare; han uppträdde som kuppletsångare, kompositör, kördirigent och orkesterledare. Mest känd har han blivit som tonsättare till "Österbotten, Österbotten" och "Hymn till Nyland". 1925 bildade han i Amerika en blandad kör, Finländska Sången. Den gav sina första konserter i maj 1926. Moring grundade flera körer och också en finlandssvensk hornorkester. God hjälp hade han av musklärarinnan Nina Blomqvist från Helsingfors, som blev ledare för ett par av dessa körer. En finlandssvensk storsamling hölls på östkusten i början av april 1930 och det kan vara intressant att notera att stora kören då sjöng "Slumrande toner", "Sommarmarsch" och andra sånger, som tidigare hade sjungits på de stora sångfesterna i Finland. Glansnumret blev körens sista sång "Björneborgarnas marsch", som ackompanjerades av hornorkestern Normandia (Myhrman 1972:471).

I centralstaterna verkade en tid en orkester, som vi här i Finland senare lärde känna som "Såkamusiken". Fiolspelmanen John Dahlqvist från Såka by i Karleby vistades en tid i Duluth i Minnesota i början av 1880-talet och tillsammans med tre andra landsmän – Anders Corin, klarinett, Alexander Henrikson, kornett och Johan Henrikson, basfiol – bildade han en orkester. Det torde ha varit den första orkestern i Duluth. De stannade bara några år och reste sedan hem (Myhrman 1972:483).

Kronobyemigranten A. W. Lybeck bildade 1902 ett musikband i Bingham, Utah. Musikbandet verkade ännu 1916 och spelade också till dans. De kallade sig "Bingham Concert Band". I Bingham i Utah dansade man i början av 1900-talet i "Swede Hall", senare kallades den "Runeberg Hall". Den var under flera

årtionden centrum för våra finlandssvenska emigranternas samkväm och tillställningar. Under många år, ända fram till 1933, anordnades danstillställningar om lördagskvällarna. Inez Nolen berättar om sina upplevelser i Swede Hall:

Jag betvivlar att det någonstans i USA har funnits en sådan blandning av dansande som på "Swede Hall", som den mest kallades. I Bingham var den tiden mer än 30 nationaliteter representerade, och det är förunderligt att vi kunde "mixa" utan de svårigheter, som finns i världen nu. Ingen kan glömma hur det ekade genom kanjonen, då en livlig schottish eller polka dansades. Dessa danser var dock ej begränsade till Runeberg Hall; deras popularitet var sådan, att varhållst en dans hölls, så begärde de dansande alltid en schottish. (Myhrman 1972:285)

Under senare delen av 1940-talet var ålänningen Valter Ericksons orkester otroligt populär i trakten kring New York och det ansågs som ett lyckokast om man lyckats engagera den för en danstillställning. (Jfr Myhrman 1972:92–93; Norden 20.2.1947.) I Philadelphia, Pennsylvania, blev musikern Arthur Rosander (1874–1951), son till Föglökantorn Ananias Rosander, välkänd. Han var instruktör och ledare för den välkända orkestern vid det stora varuhuset "Wannamakers" och i fyrtio års tid trakterade han dess berömda jätteorgel. Under Rosanders ledning företog orkestern bl.a. en mycket lyckad turné till Paris (Myhrman 1972:64; Andersson 1963:XCVI–XCVII).

POPULÄRT, RELIGIÖST, POLITISKT

Åren efter sekelskiftet 1900 blomstrade den svenska underhållningsmusiken i Amerika och denna musik blev helt naturligt också en del av de finlandssvenska emigranternas nöjesliv. Artisten Olle i Skratthult (1886–1960), som egentligen hette Hjalmar Peterson och var född i Munkfors i Värmland, hade tillsammans med tre bröder emigrerat till Minnesota 1906 och började 1909

PROGRAM

ST. LUCIA FESTIVAL

12 December 1993 5 p.m.
Trinity Lutheran Church

Anita Haynes
Gladys Landquist
Co-chairs

Presented in conjunction with
"gå till Amerika"

The Swedes in Worcester 1868-1993,
a project of the Worcester Historical Museum,
the Community Studies Program of Assumption College,
and the Swedish-American community

Participating Churches

Belmont Street Baptist
Bethlehem Covenant
Bethel Lutheran
Emanuel Lutheran
Epworth Methodist
Immanuel Lutheran

Mt. Olivet Lutheran
Quinsigamond Methodist
Salem Covenant
Trinity Lutheran
Zion Lutheran

Prelude	<i>Sleepers Wake</i>	J. S. Bach
Welcome	Karen Pelletier President, Worcester Historical Museum	
	John Jeppson Honorary Co-chair "gå till Amerika"	
Lucia Procession "Santa Lucia"		Cast
The Santa Lucia Legend		
	In Swedish In English	Anita Haynes Gladys Landquist Co-chairs, St. Lucia Festival
"Santa Lucia"	One verse, sung by cast and audience (see insert)	
"Goder Afton"		
"Midnatt-rader"		Tomtar
"Staffan Var En Stallerdrang"		Star Boys
"Nar Juld Agamorgan glimmar"		Cast
"Prepare the Royal Highway"		
"A Thousand Christmas Candles Now"		arr. Wyble
	The combined choirs	
Hymn #25	"Rejoice, Rejoice Believers"	
Recessional	"O Sanctissima"	Sung by cast and audience (see insert)

A HOLIDAY RECEPTION FOLLOWS IN JEPSON HALL

Programblad för kyrkomas luciafest den 12 december 1993 i Worcester. FMI 140.

uppträda som sångare och bondkomiker (Sohlmans musiklexikon 4, s. 800; From Sweden to America. Texthäfte. CAP 2011). Han var som störst omkring första världskriget och känd bland rikssvenska och finlandssvenska emigranter i Amerika från kust till kust. I Chicago fanns nämligen Anders L. Löfströms tobaksaffär, som tryckte och gav ut visor på svenska. Affären bar namnet "Dalkullan" efter ett svenskt cigarmärke. Den distribuerade svenska skivor, en del importerade från Sverige, andra insjungna i Amerika. Samma affär spred vistryck på svenska och en del av dem cirkulerar fortfarande i de finlandssvenska bygderna. Det är vistryck – ibland sammanställda till hela visböcker – utgivna i Chicago

under 1800-talets två sista decennier eller i början av 1900-talet. Löfström startade ett lånebibliotek för böcker på svenska och för att förse denna verksamhet med material började han trycka böcker och småskrifter, först tjuvtryck av svenska böcker, men från 1898 på eget förlag. De mest spridda och kända av hans alster blev småtryck med visor; *Dalkullan* 1907 och *Visor*, som utkom ca 1940. Kapten Löfström dog i början av 1940-talet, men hans affär fortlevde ända till 1970-talet (Lantz 1981:132).

Många emigranter har varit aktiva i olika religiösa sammanhang. Anders Myhrman säger i sin bok om "Finlandssvenskar i Amerika" att församlingarna och kyrkorna i seklets början närmast hade karaktären av immigrantinstitutioner. I början av 1930-talet fanns åtminstone 35 lutherska eller baptistiska församlingar, i vilka medlemmarna nästan uteslutande eller till största delen bestod av finlandssvenska immigranter. På 1930-talet övergick de flesta församlingar till engelska. I det här sammanhanget kan det vara intressant att notera att den religiösa och kyrkliga utvecklingen i Svenskfinland i betydande grad påverkats av emigrationen till Amerika och återvändande emigranter. Bl.a. hämtade de med sig en hel hop nya andliga sånger. I synnerhet baptismen synes ha haft betydande framgångar bland finlandssvenskarna i Amerika. I USA grundades ungefär lika många finlandssvenska baptistförsamlingar som evangelisk-lutherska. Mot denna bakgrund är det naturligt att emigrationen även kom att befämja frikyrklighetens utbredning i hemlandet och med trossamfundens utbredning följde också en ny andlig sångtradition, som inte sällan tog omvägen över Sverige.

Som ett exempel på sådana andliga Amerikavisor återger jag första strofen av en visa ur ett vishäfte från Pedersöre. Visan hämtades hem med en Amerikaemigrant 1910 och har därefter blivit mycket sjungen:

En gång i fjärran väst
vid Stilla havets kust
jag fann mig själv en sommardag
mitt hjärta slog med lust
och snart med mod på strand jag stod
Jag tänkte gräva guld

bli rik och få det känt
 men mina planer gick omkull och
 jag fick ej en cent
 men aldrig förr mig bättre hänt.

Kör: Ty jag blev frälst
 ja härligt frälst
 och jordens skatter
 för vem som helst.
 Jag byter ej bort den skatt jag fått
 för millioner mår jag så gott.
 (SLS 990. Pedersöre)

Politiskt var de nordiska emigranterna i allmänhet rätt konservativa och fram till 1930-talet torde de enligt Anders Myhrman nästan mangrant ha röstat på republikanerna. Men vid gruvorna i bergsstaterna och i trakten kring New York fick socialistiska idéer spridning. Genom släktingar i Amerika och hemvändande Amerikafarare nådde också dessa åsikter Finlands svenskbygder. Detta gäller främst landsbygden och den s.k. bondesocialismen i Österbotten. I många av dessa politiska sammanslutningar ljöd kampsången stark. Under första världskriget uppstod i USA den militanta och radikala syndikalistiska arbetarorganisationen *Industrial Workers of the World* (IWW). Den verkade huvudsakligen på det fackliga området, ledde arbetarnas lönekamp och organiserade därvid stora strejkrörelser. Det var inom denna rörelse som den svenska immigranten Joe Hill blev känd genom sina kampsånger. (Backlund 1971:91–93) Hill, egentligen Joel Emanuel Hägglund (1879–1915), räknas som en av de största arbetarsångsdiktarna i USA. Musiken lånade han från folksånger, religiösa melodier och schlagrar. På svenska har hans sånger blivit kända i moderna tolkningar av Fred Åkerström och Finn Zetterholm.

SÅNGARFÄRDER TILL OCH FRÅN HEMLANDET

En oerhört stor betydelse för emigranterna i Amerika har kontakterna till musikretsarna i Svenskfinland haft. I en särställning här står de s.k. sångarfärderna till Finland 1930, 1956 och 1961 (1966 och 1971). 1960 sände Finlands svenska sång- och musikförbund en representationskör till Amerika, och under de senaste två decennierna har kontakterna varit livliga; olika körer, spelmanslag och danslag har gjort täta besök i USA. Den första sångarfärden till Finland företogs av en kör från det västra distriktet av Runebergsorden. Då "Runeberg Special"-tåget med kören och närmare 200 andra deltagare lämnade Tacoma söndagen den 25 maj 1930 fick de resande ett mycket festligt avskedstagande av hundratals samlade vänner. "Just före avgångssignalen uppstämde sången "Hälsa dem därhemma", som ljud vacker och känslfullt och det blev en avskedsstund så gripande att den sent, kanske aldrig kommer att glömmas" (*Ledstjärnan* nr 6, 1930).

År 1954 hölls en stor sångfest i Tacoma med Otto Andersson som gäst. Som gästdirigent ledde han då stora kören. "Det var betagande att höra och se den store musikern leda några av sina egna sånger t.ex." *Slumrande Toner*" skrev *Leading Star* (Myhrman 1972:499).

MUSIKENS ROLL I IDENTITETSBYGGET

Sången och musiken har i hög grad byggt upp en finlandssvensk identitet bland de finlandssvenska emigranterna i Amerika. Anders Myhrman konstaterar: "De kom dit som ryska undersåtar, de kallades vanligtvis finnar, men de talade svenska dialekter". Fosterlandet hade de gemensamt med finnarna, språket med immigranterna från Sverige och historien gemensam med dem båda. Som immigranter i Amerika stod de mitt emellan två större immigrantgrupper utan att kunna identifiera sig helt med någondera (Myhrman 1972:519). Första generationens emigranter bar med sig en sångskatt hemifrån som de höll levande livet ige-

nom. När flera emigranter kom samman föddes sången spontant. En österbottning som på 1950-talet besökt släktingar i Chicago berättar i *Jakobstads Tidning* i juni 1957 om hur det gick till när en grupp emigranter träffades:

Mat och dryck saknades inte och inte heller samtalsämnen. Ända till sena kvällen fortsatte samvaron, medan den ena efter den andra av hemlandets sånger ljöd i skymningen ut över trädgårdarna. "Minns du den sången, och den? kom frågan. Rörande var det att märka i synnerhet av de äldres prat, hur i allt gick en underton av hemlängtan. Mitt i all välmågan. (Myhrman 1972:548)

De insamlingsexpeditioner som Finlands svenska folkmusikinstitut på 1990-talet företagit till USA (Birgitta Eklund-Strang östkusten 1993, Christine Julin-Häggman västkusten 1995) har visat att sången och musiken fortfarande är den mest synliga kulturella aktiviteten i föreningslivet. Utvecklingen tycks emellertid leda därtill att föreningar, som tidigare haft en tydlig finlandssvensk profilering, får en alltmer skandinavisk prägel eller uppgår i andra skandinaviska föreningar. Man samlas på "The Scandinavian Club" och kring "The Scandinavian Heritage". "Scandinavian Fiddlers" heter ett spelmanslag bestående av i huvudsak österbottniska emigranter. Svenska språkets ställning blir svagare och engelskan alltmer dominerande. Därigenom utjämnas också skillnaden i kulturarv nordbor emellan.

Förbättrade kommunikationer har gjort kontakterna till hemlandet täta. Samtidigt dör första generationens emigranter ut, andra generationens finlandssvenskar är i första hand amerikanare. Emellertid har man under de två senaste decennierna kunnat notera en attitydförändring i inställningen till immigrantkulturen hos de amerikanska myndigheterna. Det storslagna firandet av USAs 200-årsjubileum 1976 i mångkulturens tecken var ett tydligt utslag av detta; sångare och spelmän från trettio olika nationer uppträdde under sommaren i Washington och företog omfattande turnéer i USA. Tillsammans med en grupp finländska och rikssvenska musikanter reste jag under sommaren runt mellan olika skandinaviska bosättningsområden, där vi presenterade finsk och svensk traditionell musik.

Intresset för invandrarkulturerna i Amerika växer stadigt, utforskningen och bekantgörandet av dessa kulturer ges större stöd. Detta gynnar också skandinaverna i deras identitetsbygge. Många är de ungdomar som nu söker sina rötter och bedriver släktforskning. Den tredje generationens emigranter intervjuar sina far- och morföräldrar, följer med till Runebergslogernas fester och deltar med liv och lust i "hemlandssångerna", som idag ofta sjungs på både på svenska och engelska. De följer med körerna till Finland och ger förtjusta uttalanden om att nu förstår de vad deras mor- och farföräldrar sjungit om. Det är t.ex. inte ovanligt att vi på Finlands svenska folkmusikinstitut får besvara brev från emigrantättlingar i Amerika där man efterlyser sånger som föräldrar, far- och morföräldrar sjungit. På olika håll i USA och Canada bygger man nu också upp arkiv som skall betjäna de skandinaviska emigrantättlingarna med traditionsmaterial.

REFERENSER

OTRYCKTA

- Helsingfors, Samlingar i Svenska litteratursällskapets folkkultursarkiv
 SLS 28. M. Thors uppteckningar från Munsala, Oravais och Vörå. 1892.
 SLS 125. O. R. Sjöbergs uppteckningar från Replot. 1909.
 SLS 352. Visuppteckningar gjorda i åbolands skärgård av Greta Dahlström 1923.
 SLS 990. "Utvandrarna. Minnen om emigrationen från Finlands svenskbygder".
 Folkkultursarkivets pristävling nr 13. 1970.
 SLS 1761. Skillingtryck. Chicago.
 FKA band 1969:48 Insp. av Ann-Marie Ivars och Ann-Mari Häggman 1969.
- Vasa, Samlingar i Finlands svenska folkmusikinstituts arkiv
 FMI 91. Johannes Björkholms vishäfte
 FMI 140. Birgitta Eklund, Musik bland emigranter i Connecticut.
 FMI 161. Christine Julin-Häggman, Musik bland emigranter på Amerikas västkust.

TRYCKTA

- Ahlbäck, Ragna, Marianne Blomqvist, Lars Huldén, Ann-Marie Ivars & Mikael Reuter, (red.) 1976: *Amerikatrunken*. Borgå.
- Andersson, Otto (red.) 1963: *Äldre dansmelodier. Finlands svenska folkdiktning VI A 1*. Helsingfors.
- Backlund, Georg, 1971: *De politiska återverkningarna. Emigrationen och dess bakgrund*. Helsingfors. (Svenska Kulturfondens skrifter V)
- From Sweden to America. Emigrant- och immigrantvisor/Emigrant and Immigrant Songs*. Caprice CAP 2011.
- Huldén, Lars & Ann-Mari Häggman 1971: *De kulturella återverkningarna. Emigrationen och dess bakgrund*. Helsingfors. (Svenska Kulturfondens skrifter V)
- Jonsson, Bengt R. 1981: *Inledning. Emigrantvisor*, red. Monika Lantz. Stockholm.
- Lantz, Monica, (red.) 1981: *Emigrantvisor*. Stockholm.
- Ledstjärnan* nr 6, 1930.
- Myhrman, Anders, 1971: *Finlandssvenskar i Amerika. Emigrationen och dess bakgrund*. Helsingfors. (Svenska Kulturfondens skrifter V)
- Myhrman, Anders, 1972: *Finlandssvenskar i Amerika*. Helsingfors. (Folkklivsstudier IX; Skrifter utgivna av Svenska litteratursällskapet i Finland 453.)
- Norden* 20.02.1947.
- Sohlmans musiklexikon* 4. Stockholm 1977.
- Wester, Holger, 1971: *Emigrationsforskningens aktuella situation i Finland och de övriga nordiska länderna. Emigrationen och dess bakgrund*. Helsingfors. (Svenska Kulturfondens skrifter V)
- Widén, Bill, 1971: *De religiösa återverkningarna. Emigrationen och dess bakgrund*. Helsingfors. (Svenska Kulturfonden skrifter V)